

чужим життям як своїм, і своїм, відданим іншому. Самозванець зрікається себе, він перевтілюється в іншу особу, застосовує до себе її минуле, щоб своє сучасне й своє майбутнє, як винагороду, віддати цій особі. Самозванець живе двоїтим, зміненим життям, говорить не свої слова й запозичує чужі думки. Він поєднує своє «я» з чужим, подвоює себе, зрікається свого, щоб діяти в ім'я іншого. Миколу Костомарова приваблювала ця психологія подвоєного й ототоженого «я», ця гра і ці героїчні «галюцинації», перенесені в життя і здійснені в величних заворушеннях мас.

Таким чином, Віктор Петров представляє Костомарова – з його стилем письма, поведінковими моделями, навіть манерою вдягатися, тобто умотивовує його людиною романтичної доби. Кожен стиль належить своїй епосі, і в романтизмі письменника – модерніста приваблює насамперед естетство, художня «штучність», увага до форми, тобто цінностей, питомих й для його власного часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буряківський О. До брами (Поєми-дослідження Романа Корогодського) // Сучасність. – 2001. – № 2. – С. 133 - 134.
2. Державін В. Сучасна українська історична белетристика // Критика. – 1929. – № 12. – С. 48 - 49.
3. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К.: Либідь, 1999. – С. 217.
4. Петров В. Мовчуще божество // Аванґард: Альманах пролетарських митців нової генерації. – 1930. – № а (січень). – С. 25.
5. Петров В. Роман Костомарова // Життя й революція. – 1929. – № 2. – С. 36.
6. Петров В. Змарноване щастя // Україна. – 1989. – № 6. – С. 15 – 16.

Січкарик І.

Науковий керівник – доц. Царик Л. І.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-ЛІТЕРАТУРНИХ ЗНАТЬ У СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖУ

Інтерактивні методи навчання на сьогодні є актуальним способом роботи викладача в будь-якому освітньому закладі. Вони «дають змогу організувати навчальний процес так, щоб літературні знання поєднувались із суб'єктивним досвідом учнів. Це дає можливість осмислити здобуту інформацію, вільно висловлювати власні думки, дискутувати, аргументувати свої пропозиції» [8, с.19]. Проте, застосування таких методів найчастіше відбувається при вивченні програмових творів, відомостей про автора, а знання з теорії літератури викладачі найчастіше формують у студентів за допомогою традиційних методів. Тому, мета нашої статті – практичне застосування інтерактивних методів навчання на заняттях української літератури при вивченні теоретико-літературних понять про ліро-епічний твір.

Державні стандарти з української літератури передбачають реалізацію літературознавчої змістової лінії у навчальній програмі для коледжу, яка включає продовження вивчення студентами понять з теорії літератури, які пов'язані з певним текстом. Тому, джерело дослідження – програмові ліро-епічні твори для ВНЗ 1-2 рівня акредитації, через які формуються теоретико-літературні поняття про ліро-епічний твір.

Кожен викладач української літератури має не лише володіти різноманітною кількістю методів, але й вмінні поєднувати різні традиційні та інтерактивні методи, щоб забезпечити успішний процес вивчення студентами елементів теорії літератури. Сутність інтерактивного навчання, на думку О. Пометун, О. Пирожено, Л. Щербини, Г. Токмань, Н. Щербаків, Н. Федорович та ін. полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної активної взаємодії усіх студентів.

Інтерактивні методи навчання, на нашу думку, є ефективніші, ніж традиційні, адже вивчення нової інформації відбувається у невимушеному стані та дає можливість студентам «осмислювати власну діяльність, перебудовувати свої дії, досвід, виходячи із власних мотивів і потреб» [8, с.18].

Методи інтерактивного навчання можна поділити на дві великі групи: колективні та фронтальні [6, с.3].

Методи колективної (кооперативної) роботи передбачають роботу студентів у невеликих групах (по 3-4 людей). Вони формують навички лаконічно висловлювати свої думки, при цьому взаємодіяти з іншими студентами, «сприяє досягненню високих результатів засвоєння знань та формування вмінь. Така модель легко й ефективно поєднується з традиційними формами і методами навчання й може застосуватися на різних етапах» [6, с.19].

Робота в парах – різновид інтерактивної роботи в малих групах, що дозволяє студентам «набути навичок співробітництва, оволодіти уміннями висловлюватись та активно слухати» [7, с.207]. Для прикладу, метод роботи в парах можна застосувати на занятті української літератури при вивченні твору І. Франка «Мойсей», студенти повинні оволодіти поняттям поема як жанр ліро-епосу. Спочатку усі студенти повторюють теоретико-літературні відомості про поему і, за потреби, записують у зошити (за літературознавчим словником-довідником [2, с.541]):

Поема (з гр. твір) – жанр, що розвивається на межі епосу, лірики й драми, синтезуючи в собі їхні характерні засоби та прийоми; ліричний, епічний, ліро-епічний твір, переважно віршовий. Поема розповідає про

важливі історичні події, сильні людські характери, що супроводжується авторськими роздумами. Напруженість, динамізм та стрімкий розвиток подій – це основні риси поеми як жанру.

Після цього, доречною, на нашу думку, буде робота в парах із застосуванням інтерактивного методу «Навчаючи – вчуся». Один студент на основі твору І. Франка «Мойсей» має написати ознаки лірики у творі, інший – ознаки епосу. Потім вони обмінюються інформацією. Узагальнені відповіді заслуховуються.

Робота у малих групах використовується у тих випадках, коли потрібно швидко вирішити завдання. Студенти думають разом, озвучують свої ідеї і приходять до певного висновку. Одним із завдань для виконання в малій групі може бути літературна гра, яка є «розвагою з використанням літератури, що розвиває пам'ять, уяву, фантазію, дотепність і винахідливість учасників» [3, с.45]. Різновидом літературної гри є «Лінгвістична палеонтологія», яка полягає у тому, що студенти повинні відновити пропуски в тексті на картці, яку вони отримують. Вивчаючи твір «Intermezzo» М. Коцюбинського студенти повинні засвоїти теоретико-літературне поняття поезія в прозі.

Приклад картки з текстом:

«Лінгвістична палеонтологія»

Поезія в прозі – _____ за розміром ліричний настроєвий твір, наближений за формою представлення до _____, а за мелодикою, підвищеною емоційністю та ліричним сюжетом з елементами спорадичного (оказіонального) римування – до _____, але без розміру, регулярного римування строф.

М. Коцюбинський у творі «Intermezzo» орієнтується більше на _____, ніж на розум. Твір має всі ознаки новели _____ характеру. Проте, внутрішні монологи, ліризм, надзвичайна образність мови, подекуди її ритмічність дають підстави стверджувати, що це психологічна _____ з жанровими ознаками _____ . Саме тому, деякі літературознавці схиляються до думки, що новела «Intermezzo» — це _____.

(За матеріалами літературознавчої енциклопедії [4])

Ключ: великий, епосу, лірики, почуття, психологічного, новела, поезії в прозі, поезія в прозі.

Таким чином, студенти разом обдумують можливі варіанти, як заповнити пропуски.

«Два – чотири –разом всі» – метод, який полягає у тому, що дві пари обговорюють різні питання, а потім об'єднуються і обмінюються інформацією. Цей метод можна поєднати з прийомом «Діаграма Венна». «Діаграма будується у вигляді двох або більше кіл, які частково перетинаються, утворюючи спільний простір. У частині кіл, що не перетнулися, записуємо ознаки множин, якими вони відрізняються одна від одної, у спільному просторі – ознаки, які для них є однаковими» [1]. Таким чином, при вивченні творчості І. Драча, а саме твору «Балада про соняшник», студентів потрібно об'єднати у четвірки. Кожна четвірка отримує картку із вже намальованою діаграмою Венна, яку потрібно лише заповнити. Одна пара записує сюжетні особливості балади як жанру, інша, відповідно, сюжетні особливості «Балади про соняшник». Коли пари виконують свої завдання, вони об'єднуються у четвірки і заповняють спільні риси. Приклад такої діаграми:

Діаграма Венна

Фронтальні методи – це група методів, що спрямовані на взаємодію усіх студентів у групі, при цьому кожен учасник матиме спеціально відведений час, щоб виступити і висловити свою думку з приводу поставленого питання чи проблеми.

Один із них – «Мікрофон» – це дуже популярний метод на заняттях української літератури, адже саме в літературі виникають проблеми авторства, жанру твору, існують різні з думки та погляди на явища. Викладач може використовувати такий метод і при засвоєнні теоретико-літературних понять, зокрема і при вивченні балад І. Драча студенти повинні будуть висловити свої думки щодо традиційного і нового розуміння жанру балади.

Орієнтовні запитання для студентів:

– Назвіть по одній ознаці лірики та епосу у творі «Балада про соняшник».

– Які традиційні риси балади простежуються у творах І. Драча?

– Як ви вважаєте: новаторство І. Драча у жанрі балади кардинально змінює традиційну сутність жанру?

Популярністю на заняттях літератури користується метод «Так» і «ні». «Він полягає у тому, що педагогу необхідно розставити меблі у класі по колу, підготувати картки з написами «так» і «ні», сформулювати і записати для себе твердження з теми заняття» [5, с.228]. Наприклад, при вивченні роману у віршах «Маруся Чурай» учасники сідають у коло, і кожний одержує дві картки: одна зі словом «так», інша зі словом «ні». Викладач зачитує твердження учасникам і дає час (1–2 хвилини) для самостійного осмислення, після чого кожний учасник дискусії обирає і показує картку, яка означає згоду чи незгоду з твердженням, що пролунало. Коли всі учасники зробили вибір, педагог пропонує двом учасникам з протилежними точками зору навести аргументи на захист своїх позицій. Потім їхні виступи можуть доповнити інші учні.

Приклади тверджень:

– Роман у віршах – це епічний жанр (Ні)

– У ліро-епічних творах оповідь ведеться переважно у віршовій формі. (Так)

– Твір Ліни Костенко «Маруся Чурай» відноситься до ліро-епосу. (Так)

– «Маруся Чурай – це великий за обсягом твір, який містить сюжет та багато персонажів (Так)

– Твір не відтворює почуття та переживання людини (ліричного героя). (Ні)

Метод «ПРЕС» використовується при обговоренні дискусійних питань. Він передбачає чіткий вибір позиції і обґрунтування своєї думки. Такий метод можна застосувати при вивченні поеми «Мойсей» І. Франка, для того, щоб визначити основні риси ліро-епічної поеми та проаналізувати жанрові характеристики цього твору. Відповідно до зазначеного методу пропонуємо загальну схему роботи:

1. Назвіть літературний рід і жанр твору І. Франка «Мойсей»

2. Поясніть чому ви так вважаєте.

3. Наведіть приклади-аргументи з твору.

4. Узагальніть свою думку і підсумуйте сказане.

Таблиця 1

Завдання	Відповіді студентів
1. Назвіть літературний рід і жанр твору І. Франка «Мойсей»	1. «Мойсей» – це ліро-епічний твір. 2. Цей твір відносять до жанру поема. 3. «Мойсей» – це філософська поема.
2. Поясніть чому ви так вважаєте.	1. У творі наявні риси лірики й епосу. 2. «Мойсей» містить риси жанру поема. 3. Це глибокий філософський твір про долю українського народу.
3. Наведіть приклади-аргументи з твору.	1. Твір написаний віршовою мовою. 2. У творі «Мойсей» присутній ліричний герой. 3. Великий за обсягом, містить сюжет.
4. Узагальніть свою думку і підсумуйте сказане.	1. Твір містить ознаки лірики (віршована мова, наявність ліричного героя, римованість, виявлення думок і переживань) 2. Епічні риси у творі – це сюжетність, великий обсяг, наявність персонажів. 3. Твір написаний на матеріалі біблійного сюжету, щоб показати конфлікт вождя з народом.

Така організація навчальної діяльності дає змогу кожному студенту висловити власну думку щодо прочитаного.

Отже, загалом використання методів інтерактивного навчання наближує викладання до нового, особистісно-зорієнтованого рівня. Інтерактивне навчання ефективно сприяє формуванню умінь і навичок, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, а також дає змогу викладачу стати справжнім лідером студентського колективу. Також, на нашу думку, слід поєднувати взаємонавчання з іншими методами роботи – самостійним пошуком, традиційними методами для найефективнішого викладання елементів теорії літератури, у курсі української літератури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вертипорох В. В. Діаграми Венна й кола Ейлера на уроках української літератури: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://vuv62.blogspot.com/2015/01/blog-post_12.html
2. Гром'як Р. Т. Ковалів Ю. І. Літературознавчий словник-довідник. К.: Академвидав, 2007. 752 с.
3. Іванова Л. І. Літературні ігри та розваги: Збірник літературних ігор. Рівне: ІМЦ, 1995. 127с.
4. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія: у двох томах. Т.1 / К: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
5. Методична скарбничка // Спільна історія. Діалог. Культура. С. 225-249: [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/common_history_book/methodical.pdf
6. Пометун О. І. Пироженко А. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник. К.: А.С.К., 2004. 144 с.
7. Швеців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: [підручник]. К.: Центр учбової літератури, 2016. 248 с.
8. Щербаківа Н. М. Використання інтерактивних методів навчання на уроках української літератури як умова формування пізнавальної самостійності учнів // Укр. мова і л-ра в шк., 2010. № 5. С. 18-22.

Семак Д.

Науковий керівник – к. н. із соціальних комунікацій Решетува Т. В.

ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ПУБЛІКАЦІЙ ПРО МЕДИЧНУ РЕФОРМУ В РЕГІОНАЛЬНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Медична реформа — це актуальна проблема, яка викликає резонанс у суспільстві. Із її впровадженням змінилась схема надання медичної допомоги. Пояснити громадянам суть реформи, її недоліки та переваги — одне із завдань ЗМІ. Оскільки українці часто черпають інформацію із регіональних медіа, які розглядають глобальні проблеми на місцевому рівні, демонструючи їх наслідки безпосередньо для реципієнта, відтак стають важливим посередником, комунікатором між владою та громадянами, то **актуальність дослідження** зумовлена посиленням інтересом суспільства до медичної реформи.

Мета статті полягає у визначенні джерел інформації про медичну реформу в регіональних ЗМІ.

Для її досягнення необхідно вирішити такі **завдання**:

- окреслити принципи дослідження;
- визначити активність висвітлення реформи регіональними ЗМІ;
- охарактеризувати джерела інформації про медреформу;
- проаналізувати публікації видань на дотримання балансу думок.

Для аналізу висвітлення медичної реформи ми обрали чотири області України: Тернопільську (захід), Харківську (схід), Чернігівську (північ) та Херсонську (південь). У кожній області відібрали два найпопулярніших онлайн-видання. У Тернополі — це «20 хвилин» та «Терен», Харкові — «Справжня варта» та «Городской дозор kharkov news», Чернігові — «Cheline» та «Високий Вал», Херсоні — «Херсон онлайн» та «Вгору».

Хронологічні рамки дослідження — з 1 березня 2017 року (поява першої інформації про суть медичної реформи) по 31 жовтня 2018 року — 10 місяців 2017 року та 10 місяців 2018 року, усього 20 місяців.

Загалом було проаналізовано 275 матеріалів у восьми виданнях чотирьох областей.

У публікаціях про медичну реформу журналісти посилаються на певні джерела інформації, їх може бути кілька, тому їх кількість буде більшою, ніж власне кількість публікацій.